

22120339

WELSH A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
GALLOIS A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
GALÉS A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Thursday 10 May 2012 (morning)

Jeudi 10 mai 2012 (matin)

Jueves 10 de mayo de 2012 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.
- The maximum mark for this examination paper is *[25 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[25 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[25 puntos]*.

Ysgrifennwch sylwadau ar **un** o'r darnau hyn:

1.

Mi ddaru'r cwsmeriaid fy ngholli pan euthum i'r ysbyty. Daeth sawl un ataf i ddweud hynny pan ddeuthum yn ôl. Wydden nhw ddim beth oedd yn bod arnaf – wyddai llawer ddim mai mewn ysbyty oeddwn i, a ddaru minnau ddim dweud. Cymryd fod mam efo babi bach newydd yn diflannu oddi ar wyneb y ddaear am gyfnod ddaru nhw. Ond os digwydd i rywun sôn wrthyf am iselder neu salwch meddwl, gobeithio y caf y dewrder i gyfaddef imi fod yn Rhydderch. Dydw i ddim yn meddwl yr af i byth yn ôl yno, ond taswn i'n mynd yno, mi garwn roi rhodd iddynt. Mi garwn roi tri chwpled iddynt gan Parry-Williams; byddwn yn eu fframio a'u gosod yn y Lle Eistedd, er mwyn i'r rhai sy'n nychu yno fyfyrrio arnynt,

10 Gwae ni ein doddi ar dipyn byd
Ynghrog mewn ehangder sy'n gam i gyd,

A'n gosod i gerdded ar lwybrau nad yw
Yn bosib eu cerdded – a cheisio byw;

A'n gadael i hercian i gam o gam
Rhwng pechod ac angau heb wybod paham.

15 Ein diffyg ni yw ceisio anelu at berffeithrwydd bydol. Oherwydd y diwylliant roedden ni'n byw ynndo, roedden ni'n trio cael y tŷ perffaith, y gŵr perffaith, y babi perffaith, a byw bywyd oedd yn dragwyddol hapus. Ond nid byd felly ydi o. Mae o'n fyd cam, mae yna ddiodef ac angau, ac mae tri chwarter pobl y byd yn gwybod hynny. Bywyd o ddiodefaint, o anhapusrwydd, o galedi ydi o i'r mwyafrif, 'blaw bod cariad rhwng pobl a'i gilydd a Chariad
20 Duw yn digwydd gwenu arnom o bryd i'w gilydd gan wneud y baich yn haws i'w oddef.

Dim ond mewn cymdeithas sy'n disgwyl perffeithrwydd mae salwch meddwl yn warth. Dyna sydd wrth wraidd ofn nytars. Mewn byd perffaith, does dim lle i nytars, i bobl hyll, i bobl wedi torri, i bobl sydd ddim yn "iawn". Dydyn nhw ddim yn cyrraedd safon "normalrwydd". Ac os mai eich anlwc chi ydi methu stopio crio, neu siarad yn ddisynnwyr, neu bod yn abnormal
25 o ddigalon, cewch eich gosod mewn ysbyty a'ch llenwi efo cyffuriau, nes eich bod yn ddigon normal i ddod allan. Byd o gelwydd ydi o, o hapusrwydd ar yr wyneb. Ond dan yr wyneb mae pawb yn crio'n achlysurol, pawb yn brifo, pawb yn torri o dro i dro.

Un o'r ychydig gyfryngau sydd yn dangos pobl yn eu cyflwr normal ydi storïau a llyfrau. Y rhain sy'n derbyn pobl fel ag y maent, yn gymysgedd ryfeddol o gariad a chasineb, o ddewrder
30 ac ofn, o ddaioni a malais, chwerthin a chrio. Hwn ydi'r byd go iawn.

Beth ydi normalrwydd felly ond llyfrau? Llên a barddoniaeth, cerdd a chân. Dyma sut yr ydym yn gwirioneddol gyfathrebu â'n gilydd. Dydi llyfrau ddim yn gofyn dim gennyh chi, dim ond rhannu maen nhw – rhannu profiadau sy'n gyffredin tra ydan ni ar yr hen ddaear. A does dim rhaid cynnig ateb neu ddogma, dim ond dweud fel ag y mae, ac y mae'n wledd y cawn ni i gyd
35 gyfranogi ohoni os dymunwn.

Rydw i wedi dod i adnabod y bobl mwyaf lliwgar trwy gyfrwng llyfrau. Rydw i wedi cwrdd â phob math o gymeriadau, ac wedi mwynhau cwmni'r rhan fwyaf ohonynt. Cefais deithio i fannau rhyfeddol, i wledydd pell i ffwrdd ac i dir dychymyg. Eisteddais i lawr a chyd-fwyta â hwy, arhosais ar fy nhraed am oriau yn clywed eu hanesion. Clywais eu cyfrinachau dirgel, teimlais eu hofn a'u hangerdd. Merched oedd y rhelyw ohonynt, a chefais ffrindiau na wnaif fyth eu hanghofio. Y peth braf efo llyfrau ydi nad ydyn nhw byth yn eich gadael. Does dim gwahanu, does dim marw. Hyd yn oed os ydynt yn marw yn y stori, cewch fynd yn ôl i'r dechrau a'u hatgyfodi.

Maen nhw yma yn gwmni i mi. A phan fyddaf yn teimlo yn unig, y cwbl sydd rhaid i mi ei wneud yw codi, cyrchu'r silff, agor y clawr, a rydw i'n ôl yn eu cwmni. Os bûm i'n amau iddynt fodoli o gwbl, mae cysur i'w gael o ddarllen geiriau – du ar wyn, sydd yno i aros hyd yn oes oesoedd.

A weithiau, does dim rhaid i mi agor clawr. Ers dod adre, mi fydda i'n teimlo eu cwmni yma. Ar bnawn tawel, pan nad oes neb yma ar wahân i mi, fe glywaf chwerthin rhwng y silffoedd, a dydw i ddim yn dychryn. Fwy nag unwaith, gwelais gysgod coban yn diflannu i fyny'r grisiau. Ac ar nosweithiau gwlyb a thywyll rydw i hyd yn oed wedi gweld cysgodion yn taro ar y ffenestri, a sŵn traed yn dawnsio. Wrth gwrs, rydw i'n ddigon aeddfed erbyn hyn i wybod nad oes fiw i mi gyfaddef neu rannu hyn efo neb...

Rhag ofn...

Angharad Thomas, *Wrth fy nagrau i* (2007)

- Ym mha ffordd a pha mor effeithiol y dadleuir gan yr awdur mai “Byd o gelwydd ydi o”?
- Pa fath ddelwedd o'r cymeriad a gaiff y darllenydd yn y darn a sut y'i cyflëir?
- Trafodwch ddefnydd ac arwyddocâd y llinellau o farddoniaeth a ddyfynnir.
- Trafodwch dechneg naratif yr awdures, hynny yw'r defnydd o'r person cyntaf.

2.

Hen warws a addaswyd yn siop hen bethau

Mae'n gyflwr cyffredin, mi wn;
yn y ddinas *déraciné**,
bod rhai a gefnodd ar gymuned
am gyflog, am gyfleoedd,
5 yn trefnu rhyw du-fewn tyddynnaidd
i'w cartrefi dau-gan-mil-o-bunnoedd,
fel pe bai'r ceginau pren,
y bathiau Fictorianaid ffug,
rywsut yn costrelu, fel creiriau crefyddol,
10 werthoedd gwirionedd coll.

A 'rwyf i 'run fath;
yn fy nghael fy hun ar brynhawn o law
yn crwydro'r siopau creiriau
am sinciau enamel, llefydd tân haearn,
15 angenrheidiau'r dosbarth gweithiol gynt
yn awr yn addurniadau'r ariannog.

Talu am atgofion; gwario ar orffennol;
dodrefnu, â chelfi solet, ein byd disylwedd.

Mae holl gelfi'r cynhyrchiad i'w cael fan hyn:
20 dewiswch eich delwedd – plasty, gweithdy;
cymerwch eich cyfnod – *nouveau, deco,*
retro, repro.

A 'dyw'n poeni dim arna' i, mewn gwirionedd;
a'n gwareiddiad yn arwerthiant,
25 yn siop siafins, yn sêl-cist-car,
pa ots pa sborion atgofus a gasglwch,
pa drugareddau di-gyd-destun a heliwch i'ch amgylchynu.

Hysbysebion naïf y tridegau;
teganau tun y pumdegau;
30 lampau lafa'r saithdegau;
kitch, cachet, cashio-mewn.
'Dyw'n poeni dim arna' i,
ddim hyd yn oed i weld pulpudau capeli
a'u seddi di-saint
35 ar werth fel celfi cegin.
Poeni dim.
A'u dydd ar ben, pa ots eu hailgylchu?

- Ond dyma, ar ben hen bianco,
bentwr o flychau casglu'r deillion.
- 40 Blychau bach cardfwrdd gwyn,
yn dwyn ffoto o fachgen bach,
dwyflwydd, tair,
a'i lygaid fel rhai doli ynghau,
yn teimlo'u ffordd trwy fydysawd du.
- 45 Maen nhw'n saith bunt yr un.
- Blwch bach cardbord a fu'n llawn ceiniogau cariad
yn awr yn gywreinbeth i'r cefnog
â'u rhoddion saith bunt seithug.
- Mae gofal ar werth;
50 elusengarwch yn geriach i'w gasglu.
- Pa bryd y tynnwyd y llun 'na, tybed?
Y pedwardegau, pumdegau, llai?
Fe all fod y plentyn yna'n dal yn fyw.
Os yw, mae un cysur i'w gael;
55 welith e ddim y pris ar ei brofedigaeth,
welith e ddim y ffordd yr ydym
wedi masnacheiddio moesoldeb,
troi tosturi'n destun siarad,
ac aberth yn *objet d'art*.

Grahame Davies, *Cadwyni Rhyddid* (2001)

* *déraciné*: heb wreiddiau

- Trafodwch agwedd y bardd at bobl y ddinas ac at y byd heddiw a sut y cyflwynna'r agwedd hon?
- Rhowch sylw i batrymau sain ac iaith y gerdd.
- Trafodwch y sefyllfa a bortreadir yn rhan olaf y gerdd pan wêl y bardd flychau casglu'r deillion ar werth, a dadansoddwch sut y cyflëir eironïau'r sefyllfa.